

8

 Groen
Educatief

www.groeneducatief.nl

9 789089 013989

Taal actief
versie voor de christelijke school

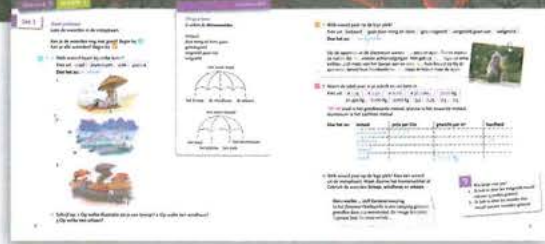
groep **8**

antwoordenboek B taal

 Groen
Educatief

- ★ 1 a a staal
b platina
c aluminium
d zink

- b 1 briesje
2 orkaan
3 windhoos

- ✚ 2 1 welgeteld
2 vergezeld gaan van
3 gaat door merg en been
4 bedaard
5 gebiologeerd

✚ 3 metaal	prijs per kilo	gewicht per m ³	hardheid
aluminium	€ 2,55	2700 kg	1,75
platina	€ 36.000,-	21.450 kg	3,5
staal	€ 0,60	8000 kg	7,5
zink	€ 2,50	7000 kg	2,5

- ✚ 4 windhoos

Eerst proberen

- 1 De aarde heeft gebeefd.
2 Hij is erg geschrokken.
3 De lava heeft de bomen verschroeid.

- ★ 1 1 hebt gezien
2 ontstaat
3 heeft gelegen
4 is afgekoeld
5 gebeurt
6 worden geblazen

- ✚ 2 a 1 Ineens is het windstil geworden.
2 We hebben het oog van de orkaan bereikt.
3 Gefladder heeft de stilte doorbroken.
4 Gebiologeerd hebben we naar honderden vogels gekeken.
5 Ze hebben de aluminium reling als rustplaats gebruikt.
6 Huizenhoge golven hebben de vogels vergezeld.

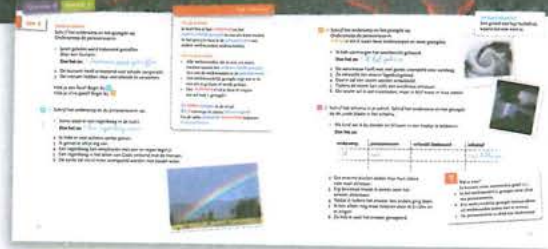
- b 2 bereiken
3 doorbreken
5 gebruiken
6 vergezellen

✚ 3 **Bijvoorbeeld:** Er is iets ergs gebeurd. Een flinke storm is opgestoken.

- 4 Ge- staat niet voor het voltooid deelwoord, maar in het midden (tussen het voorzetsel en het werkwoord).

Eerst proberen

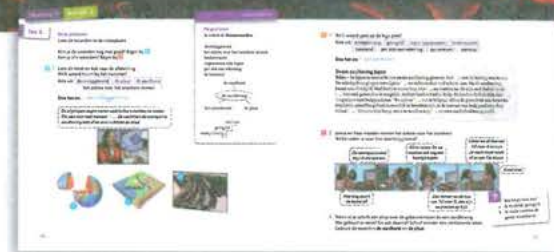
- 1 Indonesië werd getroffen
- 2 De tsunami heeft aangericht
- 3 De mensen hebben te verwerken

- ★ 1
- 1 Een regenboog staat
  - 2 Je hebt
  - 3 Ik geniet
  - 4 Een regenboog kan
  - 5 Een regenboog is
  - 6 De aarde zal

- ✚ 2
- 1 Ik heb gehoord
  - 2 De weervrouw heeft voorspeld
  - 3 Ze verwacht
  - 4 een storm zal worden ontwikkeld
  - 5 een windhoos kan ontstaan
  - 6 Ik wil meemaken, ik blijf zitten

✚ 3

onderwerp	persoonsvorm	voltooid deelwoord	infinitief
1 ik	zat		(te) bibberen
2 Die enorme knallen	deden		stilstaan
3 ik	moest		doorstaan
4 ik	ging		doen
5 Ik	kon		bedaren
6 ik	heb	genegeerd	

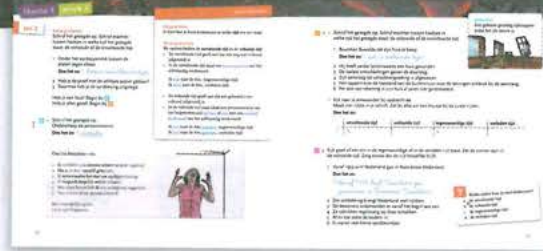

- ★ 1
- 1 doorslaggevend
  - 2 de aardkorst
  - 3 de plaat
  - 4 het zekere voor het onzekere nemen

- ✚ 2
- 1 epicentrum
  - 2 landinwaarts
  - 3 tegen opgewassen
  - 4 toestand
  - 5 continu
  - 6 per slot van rekening
  - 7 onregelmatig
  - 8 geregeld

- ✚ 3 Ze zijn bang dat ze in de file komen.

Eerst proberen

- 1 botsen (onvoltooide tijd)
- 2 heb gedaan (voltooide tijd)
- 3 heb uitgelegd (voltooide tijd)

- ★ 1 1 ontdekte 4 vergoedt
 2 is gekomen 5 heb opgericht
 3 veroorzaakte 6 bent gewaarschuwd

- ✚ 2 a 1 zet (onvoltooide tijd)
 2 heeft gevonden (voltooide tijd)
 3 gaven (onvoltooide tijd)
 4 is afgewezen (voltooide tijd)
 5 ontbrak (onvoltooide tijd)
 6 is gerenoveerd (voltooide tijd)

b	onvoltooide tijd	voltooide tijd	tegenwoordige tijd	verleden tijd
1	x		x	
2		x	x	
3	x			x
4		x	x	
5	x			x
6		x	x	

- ✚ 3 1 Vanaf 1959 heeft Nederland gas gewonnen in Noordoost-Nederland.
 2 Die ontdekking heeft Nederland veel rijkdom gebracht.
 3 De bewoners hadden er vanaf het begin last van ondervonden.
 4 Ze zijn regelmatig opgeschrikt door schokken.
 5 Af en toe was de bodem ingezakt.
 6 Er waren veel kleine aardbevinkjes geweest.

Eerst proberen

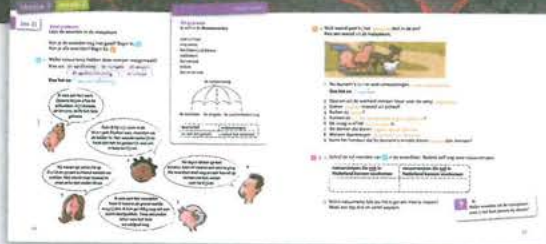
- 1 die
- 2 dat
- 3 wat

- ★ 1 1 die → de aardbeving
 2 wat → het engste
 3 wat → Ik kroop onder de tafel
 4 dat → het porseleinen beeldje
 5 wat → Het was mijn eigen schuld
 6 die → de lamp

- ✚ 2 1 wat
 2 wat
 3 wat
 4 dat
 5 die
 6 wat

- ✚ 3 1 Fout. dat → wat. Wat verwijst naar de zin ervoor.
 2 Goed. Dat verwijst naar een het-woord: het nieuws.
 3 Fout. dat → wat. Wat verwijst naar de zin ervoor.
 4 Fout. dat → wat. Het engste is overtreffende trap zonder zelfstandig naamwoord.
 5 Goed. Wat verwijst naar niets. Niets is een hoeveelheid.
 6 Goed. Die verwijst naar een de-woord: de aardbeving.

- 1 de aardbeving
- 2 de orkaan
- 3 de eruptie
- 4 de tsunami
- 5 de aardverschuiving

- 2 1 reiken
- 2 evacueren
- 3 het hazenpad kiezen
- 4 onraad
- 5 het voorteken
- 6 aanwijsbaar
- 7 instinctief
- 8 weloverwogen
- 9 omkomen

3 a Meest waarschijnlijke antwoorden:

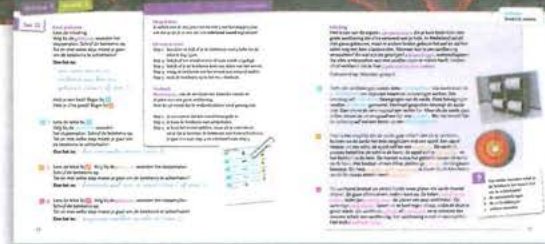
natuurrampen die niet in Nederland kunnen voorkomen

de tsunami
de eruptie
de droogte

natuurrampen die wel in Nederland kunnen voorkomen

de aardbeving
de aardverschuiving
de orkaan
de overstroming

b

Eerst proberen

- 1 een ramp die in de toekomst zou kunnen gebeuren (stap 4 of stap 5)
- 2 wetenschappers die alles onderzoeken wat met aardbevingen te maken heeft (stap 2)
- 3 ergens niets zekers van kunnen zeggen (stap 4 of stap 5)

- 1 kan voorspeld worden (stap 3)
- 2 een apparaat waarmee seismologen trillingen van de aarde meten (stap 2)
- 3 opnemen (stap 4 of stap 5)
- 4 bewegingen (stap 2)
- 5 punten, toppen (stap 4 of stap 5)
- 6 apparaat dat de hartslag meet (stap 3)

- 2 1 binnenste deel van de appel (stap 2 of stap 5)
- 2 het gedeelte tussen de korst en de kern (stap 2)
- 3 vormeloze klomp (stap 4 of stap 5)
- 4 een dikke, plakkerige massa die langzaam beweegt (stap 2)
- 5 naarmate (stap 4 of stap 5)
- 6 kan vloeïend worden (stap 3, stap 4 of stap 5)

- 3 1 drijvende stukken aardkorst (stap 2)
- 2 veranderen door te schuiven (stap 3)
- 3 de grens tussen twee tektonische platen (stap 4 of stap 5)
- 4 vouwt (stap 4 of stap 5)
- 5 breekt (stap 4 of stap 5)
- 6 iets niet kunnen voorspellen (stap 2)

- 1 1 De bewoners van vier Groningse dorpen mogen, onvoltooide tijd $\rightarrow$
- 2 een dijk dreigde door te breken, onvoltooide tijd $\rightarrow$
- 3 men heeft genomen, voltooid tijd $\rightarrow$
- 4 De bewoners werden gebracht, voltooid tijd $\rightarrow$
- 5 het is, onvoltooide tijd $\rightarrow$
- 6 de mensen hadden, onvoltooide tijd $\rightarrow$
- 7 veel meldingen kwamen, onvoltooide tijd $\rightarrow$
- 8 Brandweermannen zijn geweest, voltooid tijd $\rightarrow$
- 9 vijftien huizen werden leeggepompt, voltooid tijd $\rightarrow$

- 2 a 1 die
- 2 wat
- 3 die
- 4 wat
- 5 dat
- 6 die
- 7 die

- b 1 Ik las een artikel over een aardbeving die in Turkije had plaatsgevonden.
- 2 Het was verschrikkelijk wat die mensen daar hadden meegemaakt.
- 3 Er was een familie die in een tent had gewoond.
- 4 Alles wat ze bezaten, waren ze kwijtgeraakt.
- 5 Het huis dat de vader zelf had gebouwd, verdween.
- 6 Het is de ergste ramp die je is overkomen.
- 7 De hulpdiensten die in Turkije waren, hadden gelukkig hulp verleend.

- 2 1 c
- 2 a
- 3 d
- 4 b

3 Bijvoorbeeld:
Je ziet de aardkorst onder de oceanen.

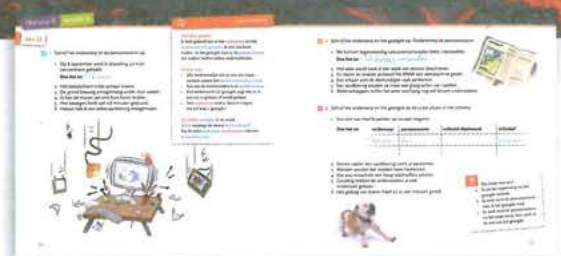

- ★ 1
  - 1 heeft geregend
  - 2 kampt
  - 3 zijn gelopen
  - 4 werden geëvacueerd
  - 5 zijn verdwenen
  - 6 hebben verloren

- ✚ 2
  - 1 Niek heeft over zijn vakantie geschreven.
  - 2 Het heeft continu geregend.
  - 3 We hebben welgeteld één droge dag gehad.
  - 4 Wegen en tunnels zijn geregeld onder water verdwenen.
  - 5 Ik heb me door die toestand niet verveeld, hoor!
  - 6 Ik ben met mijn kano overal tussendoor gevaren.

✚ 3 **Bijvoorbeeld:**

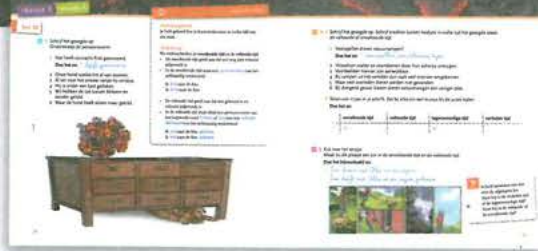
Onze auto is bijna aan de hitte bezweken.

- ★ 1
  - 1 ik werd
  - 2 Het beeldscherm trilde
  - 3 De grond bewoog
  - 4 Ik kon
  - 5 Het bewegen heeft
  - 6 ik heb

- ✚ 2
  - 1 We kunnen voorspellen
  - 2 Het weer wordt beschreven
  - 3 het KNMI probeert te geven
  - 4 de deskundigen zien aankomen
  - 5 ze zouden willen voorspellen
  - 6 Wetenschappers zullen blijven onderzoeken

✚ 3

	onderwerp	persoonsvorm	voltooid deelwoord	infinitief
1	Een dier	kan		reageren
2	Dieren	voelen		aankomen
3	Mensen	zouden		moeten leren herkennen
4	Dat	zou		schelen
5	de onderzoekers	hebben	gedaan	
6	Het gedrag van dieren	heeft	gered	

- 1 heeft geonweerd
- 2 voelde
- 3 rende
- 4 is gedoken
- 5 hebben geteld
- 6 heeft getrild

- 2 a 1 Voorspellen (onvoltooid tijd)
- 2 voelen (onvoltooid tijd)
- 3 zijn (onvoltooid tijd)
- 4 zijn omgekomen (voltooid tijd)
- 5 werden gevonden (voltooid tijd)
- 6 kiezen (onvoltooid tijd)

b	onvoltooid tijd	voltooid tijd	tegenwoordige tijd	verleden tijd
1	x		x	
2	x		x	
3	x		x	
4		x	x	
5		x		x
6	x		x	

3 Bijvoorbeeld:

- 1 Tim loopt met Ollie in de regen.
Tim heeft met Ollie in de regen gelopen.

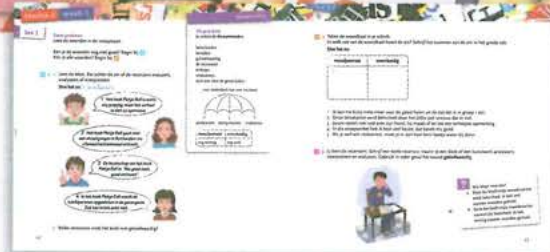

- 1 die → de ramp
- 2 wat → vorige week had ik ineens een toets
- 3 die → de agenda
- 4 dat → het grootste probleem
- 5 wat → weinig
- 6 dat → het cijfer

- 2 1 die
- 2 dat
- 3 wat
- 4 die
- 5 wat
- 6 wat

- 3 1 Goed. Die verwijst naar een de-woord: de tsunami.
- 2 Fout. dat → die. Die verwijst naar de aardbeving.
- 3 Goed. Wat verwijst naar het eerste. Overtreffende trap zonder zelfstandig naamwoord.
- 4 Fout. wat → dat. Dat verwijst naar een het-woord: het waarschuwingssysteem.
- 5 Goed. wat verwijst naar iets. iets is een hoeveelheid.
- 6 Fout. dat → die. Die verwijst naar een de-woord: de mensen.

- ★ 1 a
- 1 evalueren
  - 2 analyseren
  - 3 interpreteren
  - 4 evalueren

b Recensent 4.

✚ 2

mondjesmaat	overvloedig
1	2
3	4
5	

✚ 3

Eerst proberen

- 1 Ik raad je aan dit boek te lezen.
- 2 Je glimlacht om alle terloopse grapjes.
- 3 En je leest het boek zo uit.

★ 1

- 1 sla open (openslaan)
- 2 doet dicht (dichtdoen)
- 3 komt terecht (terechtkomen)
- 4 maakt kennis (kennismaken)
- 5 overdrijft (overdrijven)
- 6 weerhoudt (weerhouden)

✚ 2 a

- 1 Dit verhaal blijft de lezer altijd bij.
- 2 De schrijver bouwt het geloofwaardig op.
- 3 Hij zinspeelt op geheimen van vroeger.
- 4 Hij stopt het verhaal vol overvloedige beschrijvingen.
- 5 Maar hij stelt de lezer niet teleur.
- 6 Elk stukje overtuigt je om verder te lezen

b Scheidbaar: bijblijven, opbouwen, volstoppen, teleurstellen.
 Onscheidbaar: zinspelen, overtuigen.

✚ 3 **Bijvoorbeeld:**

- 1 Jij overdrijft altijd zo.
De luchtballon drijft over.
- 2 De zon gaat onder.
Hij ondergaat het geplaag.
- 3 In dat land komen tijgers voor.
Ik kon de botsing niet voorkomen.
- 4 De zon breekt door de wolken.
Hij doorbreekt mijn gepeins.

Eerst proberen

- 1 dan
- 2 als
- 3 dan

- ★ 1
- 1 verschil
  - 2 overeenkomst
  - 3 overeenkomst
  - 4 verschil
  - 5 verschil
  - 6 overeenkomst

- ✚ 2
- 1 als
  - 2 dan
  - 3 dan
  - 4 als
  - 5 dan
  - 6 als

✚ 3 **Bijvoorbeeld:**

- ✚
- 1 Ik vind Mo beter voetballen dan Micha.
  - 2 een zin met: als
  - 3 een zin met: dan
  - 4 een zin met: als
  - 5 een zin met: dan
  - 6 een zin met: als

- ★ 1
- 1 ten gunste van
  - 2 dan zwaait er wat
  - 3 als puntje bij paaltje komt
  - 4 ten nadele van
  - 5 voor hetzelfde geld

- ✚ 2
- 1 bruusk
  - 2 de tentakel
  - 3 gefascineerd
  - 4 virtueel
  - 5 geobsedeerd
  - 6 magnifiek
  - 7 verslaafd

- ✚ 3
- ✚ Er zwaait wat.
 Als puntje bij paaltje komt.
 Voor hetzelfde geld.

- 4 ✚

Eerst proberen

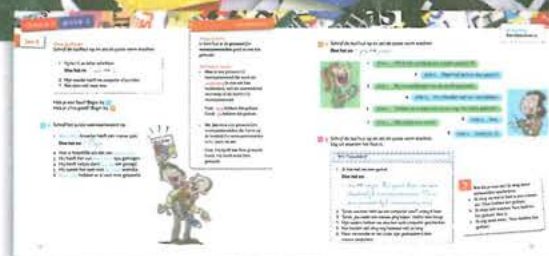
- 1 De raceauto wordt bestuurd door Charley.
- 2 Ed wordt geroepen door meneer Van Os.
- 3 Charley wordt gefascineerd door het spel.

- ★ 1
1 bedrijvend	3 bedrijvend	5 bedrijvend
2 lijdend	4 lijdend	6 bedrijvend

- ✚ 2 a NB De door-bepaling kan op verschillende plekken in de zin staan (voor of na het voltooid deelwoord).
- 1 Een virtuele boerderij wordt beheerd door Babet.
  - 2 Uien en radijsjes worden gezaaid door Babet.
  - 3 Eieren worden gevraagd door een koper.
  - 4 Kippen worden dus door Babet gekocht.
  - 5 De eieren worden door Babet aan de wachtende klant verkocht.
  - 6 Punten worden nu door Babet gespaard.

- b 'Een website werd gebouwd door Damir.'
Want de bedrijvende zin staat ook in de verleden tijd.

- ✚ 3 NB De door-bepaling kan vooraan, in het midden of achteraan in de zin staan.
- 1 Werd level 5 al door jou gespeeld? / Level 5 werd al (door jou) gespeeld?
  - 2 Werden alle neushoorns verslagen (door jou)? / Alle neushoorns werden (door jou) verslagen?
  - 3 Worden die stenen meegenomen of niet (door mij)? / Die stenen werden meegenomen of niet (door mij)?
  - 4 Werden de wachtters door alle spelers ontmoet? / De wachtters werden door alle spelers ontmoet?
  - 5 Waar wordt extra eten gekocht (door mij)? / Extra eten wordt waar gekocht (door mij)?
  - 6 Wordt de schat aan het einde (door mij) gevonden? / De schat wordt aan het einde (door mij) gevonden?

Eerst proberen

- 1 uw → u
- 2 me → mijn
- 3 Hun → Zij

- ★ 1
- 1 Mijn
  - 2 jou
  - 3 mijn
  - 4 u
  - 5 zijn
  - 6 Zij

- ✚ 2
- 1 jou → jouw
  - 2 hun → ze / hen
  - 3 me → mijn
  - 4 Hun → Zij
  - 5 jouw → jou
  - 7 jouw → jou

- ✚ 3
- 1 me → mijn. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Me is een persoonlijk voornaamwoord.
  - 2 uw → u. Het gaat hier om een persoonlijk voornaamwoord en niet om een bezittelijk voornaamwoord.
  - 3 jou → jouw. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Jou is een persoonlijk voornaamwoord.
  - 4 me → mijn. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Me is een persoonlijk voornaamwoord.
  - 5 Hun → Zij/Ze. Hun kan nooit het onderwerp van een zin zijn.
  - 6 me → mijn. 2 x Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Me is een persoonlijk voornaamwoord.

- ★ 1
- 1 de ontvoering
  - 2 een kidnapper
  - 3 bruut
  - 4 het signalement
  - 5 losgeld
  - 6 grootscheepse
- ✚ 2
- 1 ontvoering
  - 2 ongedeerd
  - 3 zachtzinnig
  - 4 in gebreke
  - 5 nul op het rekest
  - 6 aannemelijk
  - 7 van de schrik bekomen

✚ 3

4

Eerst proberen

- 1 plaatsen
- 2 tijdstippen
- 3 manieren

- ★ 1 a
- 1 de brief
  - 2 het mailtje
  - 3 de vertelling
  - 4 de dialoog

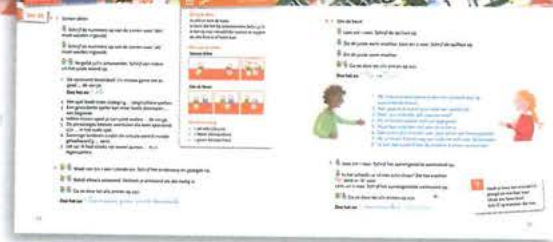
b **Bijvoorbeeld:** sms, advertentie, twitter, Facebook

- ✚ 2 a
- 1 de zender
  - 2 de boodschap
  - 3 de ontvanger

b

- ✚ 3 Bijvoorbeeld voorbeelden waar de communicatie mis kan gaan: vergeten te bellen, verkeerde boodschap, verkeerde interpretatie.

- 1 a
1 als	5 als
2 dan	6 dan
3 dan	7 als
4 dan	
- b
- 1 Die nieuwe game wordt beoordeeld.
  - 2 Meer uitdaging wordt geboden.
  - 3 Meer levels kunnen worden doorlopen.
  - 4 Iedere missie wordt gespeeld.
  - 5 Avonturen worden beleefd.
  - 6 De virtuele wereld wordt gevonden.
  - 7 Net zoveel punten worden gehaald.

- 2 a
- 1 Me → Mijn
  - 2 Hun → Ze/Zij
  - 3 jou → jouw
  - 4 Me → Mijn
  - 5 hun → ze/zij
  - 6 jouw → jou
  - 7 Me → Mijn
  - 8 hun → ze/zij

- b
- 1 aanmaken, scheidbaar
  - 2 inschrijven, scheidbaar
  - 3 meedoen, scheidbaar
  - 4 opgeven, scheidbaar
  - 5 voldoen, niet scheidbaar
  - 6 teleurstellen, scheidbaar
  - 7 voorbereiden, scheidbaar
  - 8 overwinnen, niet scheidbaar

- 2
- 1 de campagne, magnifiek
  - 2 terloops, zinspelen
  - 3 de meeting, in gebreke blijven
- 3
- 1 waar
  - 2 niet waar
  - 3 niet waar
  - 4 waar
  - 5 niet waar
  - 6 niet waar

- ★ 1 1 blijven over (overblijven)
- 2 eten op (opeten)
- 3 voetballen (voetballen)
- 4 lopen langs (langslopen)
- 5 halen op (ophalen)
- 6 voorkom (voorkomen)

- ✚ 2 1 Gisteren schrok de buurt op van een grootscheepse politieactie.
- 2 Een vermoedelijk jonge blanke man overviel de drogist.
- 3 Hij kwam binnen met een grote tas.
- 4 Die stopte hij vol met dure parfum.
- 5 Daarna holde hij weg.
- 6 Daarbij liep de overvaller een klant bruut omver.

✚ 3 **Bijvoorbeeld:** Een pizzakoerier leverde zijn bestelling af.

- ★ 1 1 verschil
- 2 verschil
- 3 overeenkomst
- 4 verschil
- 5 overeenkomst
- 6 verschil

- ✚ 2 1 als
- 2 dan
- 3 als
- 4 als
- 5 dan
- 6 dan

✚ 3 **Bijvoorbeeld:**

- 1 Ik heb dezelfde mening als jij.
- 2 een zin met: dan
- 3 een zin met: als
- 4 een zin met: dan
- 5 een zin met: als
- 6 een zin met: dan

- ★ 1 1 bedrijvend
- 2 lijdend
- 3 bedrijvend
- 4 bedrijvend
- 5 lijdend
- 6 bedrijvend

- ✚ 2 NB De door-bepaling kan op meerdere plekken in de zin staan.
  - 1 Water wordt gehaald door de meisjes.
  - 2 Poelen en plassen worden mondjesmaat gevonden (door hen).
  - 3 Een nieuwe bron wordt soms ontdekt (door hen).
  - 4 Allerlei gevaren worden (door de meisjes) onderweg getrotseerd.
  - 5 Hoog gras en vreemde mannen worden vermeden (door hen).
  - 6 De put werd gelukkig ongedeerd bereikt (door deze meisjes).

- ✚ 3 1 De kinderen laten magnifieke vliegers op.
- 2 Alle Afghanen houden deze traditie al eeuwen in stand.
- 3 De mensen maken de vliegers zelf.
- 4 De eigenaars voorzien andermans vliegers soms van mesjes.
- 5 De mesjes snijden de touwen door.
- 6 De vlieger die heel blijft, wint de wedstrijd.

- ★ 1 1 jouw
- 2 mijn
- 3 ze
- 4 mijn
- 5 jouw
- 6 u, uw

- ✚ 2 1 me → mijn
- 2 uw → u
- 3 jou → jouw
- 4 jouw → jou
- 5 hun → zij
- 6 Me → Mijn

- ✚ 3 1 ze → haar. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Ze is een persoonlijk voornaamwoord.
- 2 U → Uw. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. U is een persoonlijk voornaamwoord.
- 3 jouw → jou. Het gaat hier om een persoonlijk voornaamwoord. Jouw is een bezittelijk voornaamwoord.
- 4 Hun → Zij. Hun kan nooit het onderwerp van de zin zijn, zij wel.
- 5 Me → Mijn. Het gaat hier om een bezittelijk voornaamwoord. Me is een persoonlijk voornaamwoord.

les 5

Wouter durft altijd meer dan anderen.
Geen zee gaat hem te hoog.

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
  - van het hele werkwoord een voltooid deelwoord maken
  - het onderwerp en het gezegde benoemen in een zin en de persoonsvorm herkennen

Geen zee gaat hem te hoog.
Hij durft alles.

1 Wat durf jij wat anderen niet durven?

---

2 a De schaal van Beaufort gebruik je om de snelheid van de wind aan te duiden.
Vul op de lege plekken in: de orkaan, het briesje, de storm.

kracht	naam	snelheid in km/h *	uitwerking boven land en bij mens
0	windstil	0-1	rook stijgt recht of bijna recht omhoog
2	het briesje	6-11	je voelt de wind in je gezicht, je hoort de bladeren ritselen
5	frisse bries	29-38	de bladeren van bomen ruisen, er zijn golven met kuiven op meren en kanalen, vuilnisbakken waaien om
7	harde wind	50-61	het is lastig om tegen de wind in te lopen of te fietsen
9	de storm	75-88	schoorsteenkappen en dakpannen waaien weg, kinderen waaien om, takken breken af, alleen zwaluwen en eenden vliegen nog
10	harde storm	89-102	er is grote schade aan gebouwen, volwassenen waaien om, bomen raken ontworteld, vogels blijven aan de grond
12	de orkaan	>117	er zijn grote verwoestingen overal, niets blijft meer overeind

* gemiddelde snelheid over minstens 10 minuten gemeten

b Welke windkracht uit deze schaal is de hardste die jij hebt meegemaakt?
Wat gebeurde er toen?

---

3 Verander de zin in een zin met een voltooid deelwoord.

De Watersnoodramp van 1953

Ik ga met mijn zus naar zolder.

Ik ben met mijn zus naar zolder gegaan.

Mijn vader en moeder komen ook.

Mijn vader en moeder zijn ook gekomen.

Mijn vader sluit het zolderluik.

Mijn vader heeft het zolderluik gesloten.

Het water staat tot aan het luik.

Het water heeft tot aan het luik gestaan.

De storm raast de hele nacht.

De storm heeft de hele nacht geraasd.

De volgende ochtend zien we overal water.

De volgende ochtend hebben we overal water gezien.

4 a Onderstreep het onderwerp en het gezegde.
Omcirkel de persoonsvorm.

Storm bereikt Amerika

De tropische storm Lee heeft vanochtend de kust bij de Amerikaanse staat Louisiana bereikt.

Dit weekend kan daar op sommige plaatsen vijftig centimeter regen vallen.

De regering heeft de mensen in het gebied gewaarschuwd.

Veel mensen hebben hun ramen dichtgetimmerd.

De bewoners zijn geëvacueerd naar sporthallen in de buurt.

Ze mogen pas bij het sein veilig weer naar huis.

b Beschrijf een huis dat bestand is tegen de sterkste storm.
Hoe voorkom je dat het huis wegwaait?

Welke prijs heb jij verdiend voor deze les?

- een beker van aluminium
- een beker van zink
- een beker van platina

Woordspel

1

Vul het goede woord in. Verbind de tekst met de goede afbeelding.
Kies uit: briesje westerstorm windhoos orkaan

- De kust wordt geteisterd door een westerstorm.
Ik word bijna uit mijn jas geblazen.
- Het noodweer ging vergezeld van een windhoos die een spoor van vernieling over deze camping trok.
- Er staat vandaag een heerlijk briesje, ideaal weer om te vliegeren of voor rustige watersporters.
- De orkaan Tina zal over een uur aan land gaan. De bewoners hebben voorzorgsmaatregelen genomen. Ramen zijn dichtgemaakt met platen.

werkboek

2a

Welke drie spreekwoorden staan hier? Let op: je houdt één woord over.

~~eronder~~ ~~wind~~ ~~de~~ ~~storm~~ ~~de~~ ~~en~~ ~~door~~ ~~merg~~ ~~been~~ ~~gaan~~ ~~vliegt~~ ~~tijd~~ ~~hebben~~

door merg en been gaan
de wind eronder hebben
de tijd vliegt

2b

Vul het woord dat je overhoudt hier in.
Een **s t o r m** in een glas water.
Dit betekent dat iets achteraf wel meeviel.

3

Van welk metaal is het gemaakt? Kijk naar de afbeelding en vul de letters in die bij de metalen horen. Als je het goed doet, krijg je de naam van een ander metaal.

4a

Drie woorden horen bij elkaar. Trek een lijn. Ze staan op een rij: zo →, zo ↑, zo ↘ of zo ↗.

bedoord	afgemeten	precies	beminnen	aandachtig	verslaafd
halverwege	exact	slordig	verliefd	oplettend	de geliefde
welgeteld	ongeveer	seguur	gevaar lopen	gebiologeerd	bezeten

Nog een keer.

4b

Maak een puzzel voor je buur. Bedenk drie woorden die met elkaar te maken hebben. Kies uit de woorden op deze bladzijde. Zet de drie woorden in een rij: zo →, zo ↑, zo ↘ of zo ↗. Schrijf in de andere vakjes woorden die niets met het rijtje te maken hebben. Kan je buur het goede rijtje vinden?

werkboek

les 10

Loes wil graag een gratis tijdschrift, maar voor niets gaat de zon op.

Dit ga je leren
 Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

- de themawoorden
- herkennen in welke tijd een zin staat
- de verwijswoorden dat, die of wat gebruiken in een zin

Voor niets gaat de zon op. Je krijgt niets voor niets.

- 1 Bedenk drie dingen die wel gratis zijn.
-
-
-

- 2 a Onderstreep het gezegde en kruis aan of het voltooid of onvoltooid tijd is.
	voltooid	onvoltooid
1 In ons dorp <u>veroorzaakte</u> de aardbeving veel schade.	☐	☒
2 Hachiro <u>brak</u> zijn been.	☐	☒
3 Hij was van het dak van de schuur <u>gevallen</u> .	☒	☐
4 Gelukkig <u>vielen</u> er geen dodelijke slachtoffers.	☐	☒
5 In andere delen van het land <u>waren</u> wel mensen <u>omgekomen</u> .	☒	☐
6 Het dorp <u>was</u> opnieuw <u>verwoest</u> .	☒	☐
7 De opbouw <u>heeft</u> wel drie jaar <u>geduurd</u> .	☒	☐

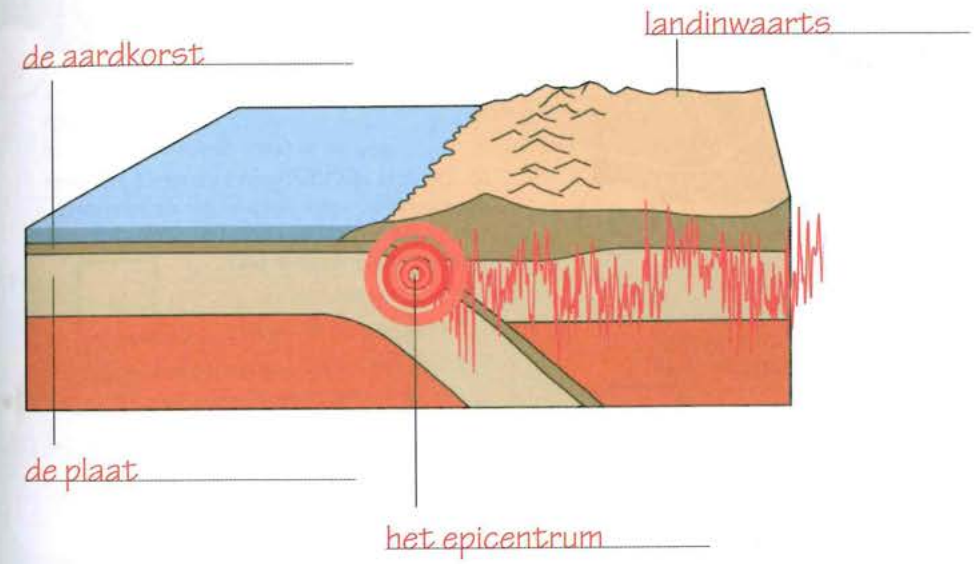

- b Onderstreep en vul in wat goed is.
 Al deze zinnen staan in de tegenwoordige / verleden tijd, behalve zin 7.

- 3 Welk woord past op de lege plek?
- Kies uit: die dat wat
- 1 Het meisje dat haar moeder kwijt is.
  - 2 Er is weinig wat nog heel is.
  - 3 De hond die zijn baasje zoekt.
  - 4 Het hoogste wat nog overeind staat.
  - 5 De vrouw is alles kwijt wat ze had.
  - 6 De brandweer doet alles om mensen te redden, wat ik erg goed vind.

- 4 Vul de woorden in op de goede plek in de afbeelding.
- Kies uit: de aardkorst het epicentrum
 de plaat landinwaarts

? Kruis hier aan in welke toestand je je bevindt na deze les.

😊 😞 😡

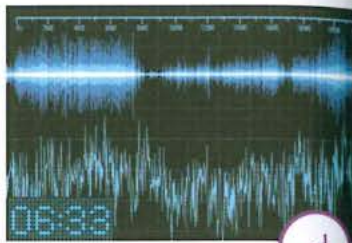

Woordspel

1 Hieronder zie je een aantal teksten en een aantal illustraties. Elke tekst heeft een letter. Schrijf er nu de letter bij van de illustratie die bij de tekst hoort. Als je het goed doet, komt er een woord uit.

d e a a r d b e v i n g e n

1 Het westen van Chili is getroffen door een aardbeving van 7.8 op de schaal van Richter. Het epicentrum lag zo'n 200 kilometer ten zuiden van de hoofdstad Santiago, vlak bij de stad Concepción.

d

d

g

2 Dit deel van Chili wordt geregeld getroffen door aardbevingen. Diep onder de aardkorst schuift de Nascaplaat vanaf de Stille Oceaan tegen de Amerikaanse plaat.

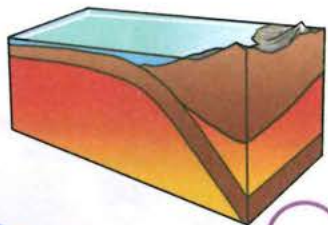
a

4 Dit werd gevolgd door urenlange, onregelmatige naschokken.

b

3 Om 6.33 uur lokale tijd gaven de meters van de seismografen een zeer zware beving aan.

r

a

e

5 In de stad Concepción is de schade beperkt gebleven. De meeste gebouwen zijn opgewassen tegen aardschokken. Toch nemen de bewoners het zekere voor het onzekere en kamperen op straat.

v

e

n

6 Over de toestand landinwaarts is nog weinig bekend. Elektriciteitsleidingen zijn geknapt en ook mobiel telefoonverkeer is niet meer mogelijk. Hulptroepen zijn onderweg, maar de toestand van de wegen zal doorslaggevend zijn voor de snelheid waarmee ze de afgelegen bergdorpen bereiken.

n

7 De regering van Chili heeft de bevolking opgeroepen niet op eigen houtje naar het gebied te gaan. De wegen zijn afgesloten. Per slot van rekening lopen ramptoeristen de hulpverleners alleen maar in de weg.

e

i

2

Kies om de beurt een tekstballon en lees de zin. Bepaal welk woord er het best bij past. Kies uit: **continu** **geregeld** **onregelmatig**. Past er altijd maar één woord bij? Of zijn er soms meer mogelijkheden? Bespreek samen waarom dat zo is.

1 Elke eerste maandag van de maand gaat de sirene.

2 Ik woon om de hoek van een ziekenhuis. Ambulances rijden hier af en aan.

3 Het is licht bewolkt met af en toe zon.

4 Wanneer hebben we weer eens een winter met ijs? Je kunt er geen peil op trekken.

5 Eén keer per maand hebben we een gesprek met juf Visser.

6 Zo nu en dan hebben mijn zus en ik slaande ruzie.

7 De regen slaat al de hele dag tegen de ramen.

Woordspel

1 Je gaat op vakantie naar een ver land, maar de natuur is onrustig in het gebied. Je wilt veilig de bunker bereiken. Begin bij START. Welke weg kies je?

START

naar de vulkaan
naar de kust
naar de bergen

Er is grote kans op een tsunami.

De zee trekt zich terug, dat is een voorteken van een tsunami.

Een stroom lava komt de berg af. Ga snel naar de kust, anders kom je om.

Er komt rook uit de vulkaan. Er is aanwijsbare activiteit in het binnenste van de vulkaan.

Je wilt niet naar de vulkaan.

Je negeert die voortekens.

De aarde beeft. Dat is een slecht voorteken.

Je wilt toch de bergen in.

Je wilt niet de bergen in.

Kies een weg die je instinctief naar de kust weloverwogen naar een hoge plek leidt.

De dieren ruiken onraad. Ren je met het vee mee of volg je de richting van de vogels?

Je volgt het vee.

Je volgt de vogels.

Er is grote kans op een eruptie. De bewoners worden binnenkort misschien geëvacueerd. Neem je het zekere voor het onzekere?

ja

nee

Je hebt de bunker bereikt. Hier ben je veilig.

Wat op pad naar de vulkaan.

Wat op zoek uit.

Wilt toch de kust.

Wilt niet de kust.

Een aardverschuiving sleurt alles landinwaarts met zich mee naar het dal!

Je neemt de hangbrug naar de vulkaan.

Je neemt snel de weg door de grot.

In de grot is het aardedonker.

Je vindt het maar niks en kiest de kortste weg naar buiten.

Geen probleem, je houdt nog even vol.

Een golf reikt tot halverwege de wolken. Kies het hazenpad.

2

Je hebt allerlei gevaren doorstaan. Wanneer handelde je instinctief? En wanneer weloverwogen? Leg ook uit waarom. Vergelijk jullie antwoorden met elkaar. Reageren jullie vaak hetzelfde?

les 5

Maddie probeert zich de kافت van haar lievelingsboek voor de geest te halen.

Dit ga je leren

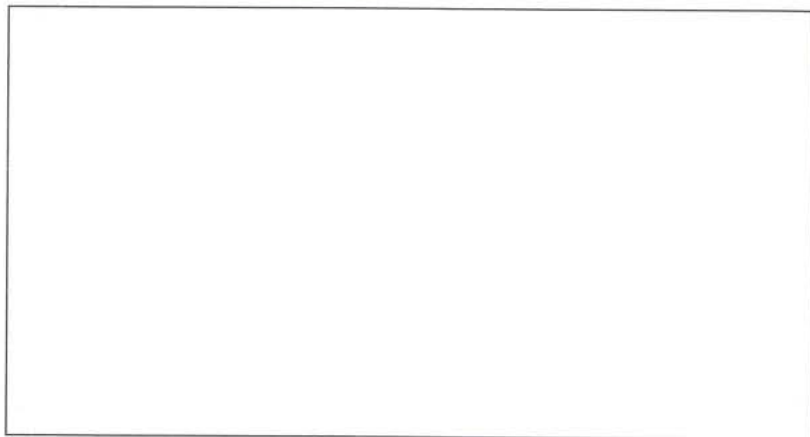
- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
  - samengestelde werkwoorden
  - het juiste gebruik van dan of als in een zin

Je iets voor de geest halen.
Je iets herinneren, iets voor je zien.

1 a Welk boek heb jij het laatst gelezen? Schrijf de titel op.

_____

b Probeer je de kافت voor de geest te halen. Teken die hieronder.

2 a Stel je voor dat jij een recensent bent. Denk na over je laatst gelezen boek. Kruis aan.

- Is het spannend? ja een beetje nee
- Is het origineel? ja een beetje nee
- Is het geloofwaardig? ja een beetje nee

b Schrijf kort op wat jou aan het boek bevalt. Zou je het iemand anders aanraden?

_____
_____
_____

3 a Vul de juiste vorm van het samengestelde werkwoord in de recensie in.

- overleven Ben jij ook nieuwsgierig hoe je de brugklas overleeft? Lees dan het boek *Yeaah! Brugklaspower*.
- opschrijven Corien Oranje schrijft in haar boek ervaringen van (ex-) brugklassers op.
- eruitzien Het boek ziet eruit als een stripverhaal, dat is grappig.
- aansluiten Verder sluit het aan bij de belevingswereld van 12-jarigen.
- uitlezen Er staan veel tips in, je leest het boek zo uit.
- aanraden Ik raad iedereen *Yeaah! Brugklaspower* dan ook aan.

b Vind je de recensie wel of niet goed geschreven? Schrijf ook op waarom.

_____
_____
_____

4 a Vergelijk boeken die jij weleens hebt gelezen. Vul de titels in. Vul ook dan of als in.

- Ik vind *Yeaah! Brugklaspower* net zo leuk als *De dropbom*.
- Ik vind het boek _____ beter geschreven dan het boek _____.
- Ik heb om het boek _____ evenveel gelachen als om het boek _____.
- Ik heb het boek _____ net als _____ in één ruk uitgelezen.
- Het boek _____ was nog verdrietiger dan _____.
- Ik ben benieuwd of het nieuwe boek van _____ net zo spannend is als het vorige.

b Vergelijk twee boeken die je hebt gelezen met elkaar. Schrijf op welk boek jij het mooist vindt en waarom.

_____
_____
_____

? Evalueer deze les. Welk onderdeel beviel jou het meest?
_____
En welk het minst?
_____

Woordspel

1a

Lees de artikelen en de vragen eronder. Omcirkel steeds de juiste letters.

Waterschade

Kunstenaar Wars moet lachen en huilen tegelijk. Zijn schilderijen in galerie Focus zijn onherkenbaar. Er was een brandje in de meterkast van de galerie. Het vuur was snel onder controle, maar uit voorzorg hield de brandweer het pand nat. En daarmee de schilderijen van Wars. De verf (op waterbasis) werd verdund door het bluswater. 'Als ik me voor de geest haal hoe het er eens uitzag, is het een drama,' zegt Wars. 'Maar sommige werken zijn heel verrassend geworden. Ik interpreteer het dus maar als een gunstig toeval. Op deze manier kijk ik ineens heel anders naar mijn eigen werk.'

Wat vind je van de informatie over de kunst van Wars?

- Die is overvloedig. .... kor
- Die is verzonnen. .... kan
- Die is mondjesmaat. .... kun

Prachtig concert

Het hoogtepunt van de avond was de uitvoering van jongerenkoor Jigdaljahu. Ze zongen liederen van hun nieuwste cd. Mijn indruk was dat ze hier heel goed voor hadden geoefend. Het klonk adembenemend mooi. De dirigent had veel contact met het publiek in de zaal. Hij liet hen regelmatig meezingen. Dat werd gewaardeerd door de bezoekers.

De kop van het artikel is een ...

- evaluatie van het concert. .... stb
- analyse van het concert. .... ker
- interpretatie van de recensent. .... dig

Ontwerp een boot

Kinderen uit groep 8 van de Eben-Haëzerschool in Boskoop hebben een workshop 'boten maken' gevolgd. Eerst analyseerden ze de verschillende soorten schepen. Ze keken naar kleuren, vormen en functies. Daarna ontwierpen ze hun eigen schip op schaal. Ze leerden ook goed hoe ze met gereedschap om moeten gaan. Nou ja, goed? Er waren verschillende kinderen die op hun vinger sloegen en met een blauwe nagel naar huis gingen. Ook mochten ze hun boten testen in een grote bak met water. Tot slot werden de kunstwerken verkocht. De opbrengst was voor de zending.

Wat vindt de recensent het minst geloofwaardige van de workshop?

- het testen van de boten. .... rav
- het ontwerpen van een boot. .... rok
- het leren omgaan met gereedschap. .... ijl

Feestelijke heropening

Na bijna drie jaar is het Museum voor Volkenkunde weer geopend. De buitenkant is hetzelfde gebleven, maar de binnenkant is grondig verbouwd. Zo grondig dat je je moeilijk voor de geest kunt halen hoe het was. Via een kleurpad worden de bezoekers van zaal naar zaal geleid. De belichting van de kunstwerken zorgt ervoor dat ieder afzonderlijk kunstvoorwerp goed tot zijn recht komt. Ook voor kinderen is het leuk. Een speurtocht brengt hen in contact met gebruiken uit de hele wereld.

Wat komt terloops in de recensie naar voren?

- de kunstvoorwerpen. .... age
- het gebouw. .... ken
- de belichting. .... tje

1b

Vul hier de letters van je antwoorden in. In dit deel van de krant kun je de artikelen terugvinden. In de

kunstbijlage

2

Kun jij iemand met een recensie beïnvloeden of niet? Vertel je buur over een uitvoering van een koor of orkest of een spel dat je laatst hebt gedaan. Geef eerst een analyse en dan je interpretatie. Findia met een evaluatie. Raakt je buur enthousiast als jij het leuk vindt?

les 10

Voor hetzelfde geld loopt het heel anders af.

Dit ga je leren

Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

- de themawoorden
- de bedrijvende en de lijdende vorm
- het juiste gebruik van persoonlijke voornaamwoorden

Voor hetzelfde geld. Het had net zo goed anders kunnen gaan.

1 Wat had er voor hetzelfde geld ook kunnen gebeuren in deze situatie? Teken het.

2 a Ben jij weleens gefascineerd geweest door een boek, een spel, een hobby of iets anders? Schrijf de naam of de titel op. Schrijf er minstens twee dingen achter waardoor jij gefascineerd werd.

---

b Was je ook echt verslaafd? Waaruit bleek dat?

---

3 a Maak de zinnen af.

- 1 Meester Kasbergen geeft gymles op onze school.
- 2 _____ zingt het mooiste liedje.
- 3 _____ kookt mijn lievelingseten.
- 4 _____ bedenkt de meest magnifieke plannen.
- 5 _____ schrijft de beste verhalen.

b Verander iedere bedrijvende zin uit opdracht 3a in een lijdende zin. Schrijf op.

- 1 Gymles wordt op onze school gegeven door meester Kasbergen.
- 2 Het mooiste liedje wordt gezongen door ...
- 3 Mijn lievelingseten wordt gekookt door ...
- 4 De meest magnifieke plannen worden bedacht door ...
- 5 De beste verhalen worden geschreven door ...

4 a Onderstreep de taalfouten die de schrijver van deze recensie heeft gemaakt. Schrijf de juiste woorden erboven.

zijn
In dit nieuwe spel helpt Fred ze familie met het bouwen van een nieuw huis.

Ze/Zij
Hun moeten grondstoffen verzamelen, zoals hout.

Zijn
Ze oom Martin en Fred trekken eropuit met een vrachtwagentje.

ze
Maar hun moeten oppassen voor grote broer Pieter.

Mijn
Me beste vriend en ik vinden de virtuele wereld in dit spel mooi gemaakt.

mijn
Ik heb me record al een paar keer verbeterd.

jou
Ik weet zeker dat dit spel jouw ook bevalt!

b Schrijf nu zelf een korte recensie van een spel, workshop of boek. Gebruik de juiste voornaamwoorden.

? Welke opdracht zou jij uit deze les willen weglaten, ten gunste van een andere opdracht? Schrijf op waarom.

Woordspel

1a

Geef antwoord op de vragen of vul de zinnen aan. Omcirkel de letter van het goede antwoord.

- 1 Iedereen speelt ineens het spel De Duyker. Je besluit het ook eens te proberen en belandt op je pc in een virtuele wereld. Die wereld ...
- f is echt.
  - s bestaat alleen voor de maker.
  - l bestaat alleen in het spel.

- 13 Als je er bijna bent, wordt je duiker bruusk weer naar level 1 verstoten. Dit gaat ...
- o aangekondigd.
  - e heel plotseling.
  - ij eerlijk.

- 2 Het spel is een magnifieke onderwaterwereld. Dat wil zeggen, ...

- i het is er eng.
- a het is er prachtig.
- e het is er groot.

- 3 Gefascineerd laat je je duiker een tunnel in zwemmen. Je bent ...

- e vastgebonden.
- k geschrokken.
- n geboeid.

- 4 Je kunt je duiker een zeester laten redden uit het wier. Maar dat kost tijd en dat is ten nadele van jezelf. Dat wil zeggen, ...

- e het levert extra punten op als je duiker de zeester redt.
- t het is niet goed voor je spelresultaat om de zeester te redden.
- s het maakt niet uit of je duiker de zeester redt of niet.

- 5 Je komt bij de poort. Je aarzelt, misschien kom je verder, maar voor hetzelfde geld zit er een griezeldier achter. Dit wil zeggen, ...

- r het kost evenveel virtueel geld.
- t het kost evenveel echt geld.
- a het is allebei mogelijk.

- 7 Al snel heb je door dat de octopus je wil dwarszitten. Je laat hem opsluiten in een net, maar hij ontsnapt en nu zwaait er wat. Dat wil zeggen, ...

- o er zwaait een deur dicht.
- a het zwaait met zijn staart.
- r je zult gestraft worden.

- 6 In het volgende level krijg je gezelschap van een groot zeewezen. Je raakt geobsedeerd door de bewegingen die het maakt. Dat wil zeggen, ...

- s je weet dat het zeewezen je helpt.
- a je kunt nergens anders meer naar kijken.
- w je weet dat het zeewezen je niet helpt.

- 8 Je ontsnapt door je duiker langs de kwalen naar de duistere diepte te laten glijden. Hier zie je ...

- k de zeepaardjes.
- r de haaien.
- n een tentakel.

- 9 Je moet de sidderaal verslaan om zijn elektriciteit te gebruiken, maar als puntje bij paaltje komt, blijf je daar niets aan te hebben. Dat ontdek je als ...

- z je duiker bijna op een paal gespietst wordt.
- v je er echt over gaat nadenken.
- d je halverwege bent.

- 10 Hier krijg je een ontsnappingsroute aangeboden, maar je moet en zal je doel in het spel bereiken. Je wilt niet stoppen. Dat betekent dat ...

- o je lekker bezig bent.
- i je verslaafd bent aan het spel.
- e je heel erg bent.

- 12 Ten gunste van je puntenaantal moet je een kreeft koken. Ten nadele van wie is dat?

- d de kreeft
- i jezelf
- e je positie in het spel

- 11 Tel de haringen. Het zijn er ...

- p drie.
- i vijf.
- s zeven.

Vul hier de letters in. Als je het goed doet, lees je welk klein geel dierdje ergens in de onderwaterwereld van het spel verstopt zit.

1b

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
l a n t a a r n v i s s j e

2

Kijk naar stap 4 en 12. Vind je het gemakkelijk om iets te doen wat ten gunste van jezelf is en ten nadele van een ander? Of vind je het gemakkelijker om iets te doen ten gunste van iemand anders

Woordspel

Inspecteur Mortier krijgt te maken met een moeilijke zaak. Lucas van twaalf is verdwenen. Lukt het de inspecteur om de jongen op te sporen? Help inspecteur Mortier keuzes maken en zie waar je uitkomt. Begin bij START. Let op: er zijn vaak meerdere antwoorden mogelijk. Kies het antwoord dat jij het beste vindt.

1a

START

1 Lucas had alleen zijn schoolspullen bij zich. Is het aannemelijk dat hij is weggelopen?

ja → ga naar 8
nee → ga naar 4

2 Mortier vindt sporen die erop kunnen wijzen dat Lucas gekidnapt is. Maar waarom vraagt de kidnapper geen losgeld?

Mortier gaat dat de ouders vragen. → 11
Mortier lokt de kidnapper in de val. → 12

3 Mortier zet een plan op om de mogelijke dader te pakken.

Hij looft een beloning uit voor wie Lucas vindt. → 12
Hij vraagt de ouders een oproep op de radio te doen. → 6

4 Vermoedelijk is er sprake van dwang bij Lucas' verdwijning. Weet Mortier dat zeker?

ja → 10
nee → 3

5 Mortier vindt het aannemelijk dat Lucas zijn kidnapping zelf in scène heeft gezet. Hij ...

laat de zaak vallen. → B
gaat opnieuw met de ouders praten. → 11

6 Er komen allerlei tips van mensen die Lucas gezien denken te hebben. Inspecteur Mortier heeft weinig tijd. Hoe gaat inspecteur Mortier dat natrekken?

Mortier moet rare meldingen laten vallen. → 7
Mortier moet alles nagaan. → 9

7 Mensen denken dat ze Lucas hebben gezien in de trein naar Leeuwarden, in een weiland bij Grou, bij een benzinstation bij Harlingen en op de boot naar Ameland. Mortier denkt: ...

We moeten hem in Friesland zoeken. → 10
Lucas lijkt op veel andere jongens. → C

afloop B

Op een dag staat Lucas weer bij zijn ouders op de stoep. Als die van de schrik bekomen zijn, sturen ze hem naar de politie om zijn verhaal te doen.

8 Mortier krijgt een foto mee. Verspreidt hij Lucas' signalement?

ja → 6
nee → 13

9 Een mevrouw heeft een tip. Ze zegt dat ze heeft gezien hoe een jongen hardhandig in een busje werd getrokken. Mortier weet nu dat er sprake was van ...

bruut geweld. → 3
een zachtzinnige behandeling. → 4

10 Mortier start een sporenonderzoek. Dat is ...

grootscheeps van opzet. → 2
bescheiden van opzet. → 13

11 De ouders zijn boos dat Mortier ze van iets verdenkt, dus ze ...

vertellen hem veel. → 5
geven hem nul op het rekest. → 13

afloop C

Lucas is en blijft vermist. Hij wordt overal gezien. Zijn ouders reizen stad en land af om alle tips na te trekken. Mortier vindt dat hij erg weinig aanwijzingen heeft, maar blijft de zaak volgen.

12 Een onbekende persoon meldt de gouden tip te hebben. Mortier maakt een afspraak.

Hij heeft een goed gesprek en trekt achteraf alles na wat de man zei. → 10
Hij laat zich niet zien, maar volgt de man achteraf naar huis. → D

afloop A

Lucas' ouders dienen een klacht in en laten een artikel schrijven voor de krant om Lucas op te sporen. Mortier krijgt een berisping.

13 De ouders van Lucas vinden dat Mortier in gebreke blijft.

Mortier laat de zaak vallen. → A
Mortier laat het signalement verspreiden. → 6

1b

Vergelijk de keuzes die jullie voor inspecteur Mortier hebben gemaakt. Is hij bij jullie allebei Lucas op het spoor gekomen? Overleg welke keuzes

les 5

Dit ga je leren

Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

- de themawoorden
- inhoudswoorden
- samentrekkingen

Iemand voor het hoofd stoten.
Iemand beledigen of kwetsen.

Raisa houdt een verjaardagsfeest. Ze wil Rogier niet uitnodigen, maar volgens haar moeder kan ze dat toch beter wel doen.

- 1 Denk aan je beste vriend. Waar zou jij hem of haar mee voor het hoofd stoten?

En andersom, waar kan hij of zij jou mee voor het hoofd stoten?

- 2 Vul deze identiteitskaart in met je eigen gegevens. Teken ook een pasfoto.

IDENTITEITSKAART VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Naam: _____

Nationaliteit: _____

Woonplaats: _____

Geslacht: M/V   Lengte: _____

Burgerlijke staat: _____

- 3 Onderstreep de inhoudswoorden en zet erboven welke woordsoort het is. Gebruik de afkorting.

werkwoord = ww
zelfstandig naamwoord = zn
bijvoeglijk naamwoord = bn
bijwoord = bw

Amerikaanse hamburger

Dit heb je nodig:
wit broodje
ui
hamburger
sla
ketchup
boter

ww zn zn zn

1 Smelt een klontje boter in de pan.

ww zn ww zn

2 Bak de uienringen en haal ze uit de pan.

ww zn zn bw

3 Bak nu de hamburger in tien minuten gaar.

ww zn zn bn zn

4 Leg de hamburger en de uien op het opengesneden broodje.

ww zn

5 Daarbovenop leg je een slablaadje.

ww ww zn zn

6 Maak het af met een scheutje ketchup.

ww bw bn zn

7 Nu heb je een erg lekkere hamburger!

ww bw

8 Eet smakelijk!

- 4 Welke woorden of woorddelen kun je samentrekken? Schrijf de zin op met de samentrekking.

Lieve opa en lieve oma,
We zwemmen veel en we luieren veel.
Gisteren was er een feest voor de dorpsbewoners en gisteren was er een feest voor de toeristen.
Op de tafels stonden schalen met groente en op de tafels stonden schalen met vlees.
We aten de heerlijkste voorgerechten en we aten de heerlijkste hoofdgerechten.
Het was heel lekker en het was heel gezellig.
Groetjes van Bram en Koen.

Lieve opa en oma,
We zwemmen en luieren veel.
Gisteren was er een feest voor de dorpsbewoners en toeristen.
Op de tafels stonden schalen met groente en vlees.
We aten de heerlijkste voor- en hoofdgerechten.
Het was heel lekker en gezellig.
Groetjes van Bram en Koen.

- ? Kruis aan wat voor jou geldt.
- Deze les heb ik buitengewoon goed gemaakt.
  - Dit was een sensationele les!
  - In deze les kon ik me niet goed uiten.

Woordspel

1a

Lees de contactadvertenties. Geef dan antwoord op de vragen hiernaast. Schrijf steeds de letter op van de contactadvertentie die bij de vraag hoort. Let op: sommige letters gebruik je vaker.

i

Paardenmeisje zoekt verzorgpony

Ben jij een jongen of meisje met weinig tijd om op je pony te rijden? Ik kan op zaterdag en woensdagmiddag. Ik heb paardrijles gehad (dressuur C). Ik woon in de wijk Aalderinkshoek. Ik ben bereid ruim een uur te fietsen om bij de pony te komen. PS Ik vind pittige pony's leuker dan bruine paarden.

t

Fanfare

Ik ben een jongen van 11 jaar en ga naar de muziekschool. Op Koningsdag wil ik graag musicerend door de stad trekken. Daarvoor zoek ik andere kinderen die echt goed een instrument kunnen spelen. Bijvoorbeeld een trompet, klarinet of saxofoon. Zelf speel ik op een sensationele grote trom en geef de maat aan.

n

Hello!

My name is Adam. Ik kom uit Kenia. Wie helpt mij Nederlands beter worden?

m

Hond zoekt slachtoffer

Mijn hond en ik doen een cursus reddingshondenwerk. Wie wil meedoen en zich op allerlei plekken verstoppen? Je wordt écht weer gevonden!

e

Goed gesprek

Ik zit in groep 8 en ga binnenkort naar de middelbare school. Dit lijkt me een goed moment om een paar nieuwe vrienden te zoeken. Ik voel me niet thuis bij mijn klasgenoten. Ik denk heel vaak na over allerlei dingen. Waarom mensen elkaar niet kunnen accepteren zoals ze zijn, bijvoorbeeld. Daar zou ik graag over praten, maar het lijkt of dat niemand interesseert. Ben jij ook iemand die graag nadenkt? Wil je erover van gedachten wisselen? Het maakt niet uit of we dezelfde mening hebben, dat maakt het juist interessant om samen te praten.

Oppas gezocht

Welke jongen of welk meisje, minimaal 12 jaar, wil af en toe oppassen op mijn dochter Naomi van 4? ij

Vrouw (69, getrouwd) zoekt vriendinnen om mee te wandelen.

d

- 1 Wie zoekt iemand die voor slachtoffer wil spelen?
- 2 Wie geeft de minimumleeftijd aan?
- 3 Wie laat in zeker opzicht zien dat hij nodig heeft waar hij om vraagt?
- 4 Wie zoekt daadwerkelijk naar contact met dieren?
- 5 Wie geeft zijn/haar burgerlijke staat aan?
- 6 Wie vertelt iets over zijn/haar persoonlijkheid?
- 7 Wie heeft een andere nationaliteit?
- 8 Wie heeft iets sensationeels?
- 9 Wie vergelijkt appels met peren?
- 10 Wie zoekt mensen voor activiteiten in een bepaalde context?
- 11 Wie wil zich graag uiten tegenover mensen die net zo zijn als hij/zij?
- 12 Wie is bereid om buitengewoon ver te fietsen voor het contact?
- 13 Wie geeft een datum in de advertentie waarop je moet kunnen?

m
ij
n
i
d
e
n
t
i
t
e
i
t

1b

Lees de letters onder de pijl. Wat staat er?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
m i j n i d e n t i t e i t

2

Stel een contactadvertentie op voor iemand uit de klas. Vertel daarin iets aardigs over de persoonlijkheid van die persoon. Kan je buur raden wie je bedoelt?

Handwriting practice lines with a pencil illustration.

les 10

Zijn moeder moest onverwacht naar het ziekenhuis. Gelukkig kon Bas toen bij de burens blijven. Zo zie je maar: *Beter een goede buur dan een verre vriend.*

Beter een goede buur dan een verre vriend. Soms heb je meer aan iemand die dichtbij woont, ook al is dat geen vriend, dan aan een vriend die ver weg woont.

- 1 Aan wie kun jij dit vragen? Een buur of een vriend?
- Zorgen voor de kat of de hond als je op vakantie bent.

- Helpen om je kamer opnieuw in te richten.
- Zwere boodschappen tillen.
- Jou naar een verre vriend brengen als je ouders niet kunnen.

- 2 a Onderstreep het onderwerp rood, het lijdend voorwerp groen en omcirkel het meewerkend voorwerp geel.
 Let op: niet in elke zin zitten alle zinsdelen.

- In de Bijlmer hebben burens een feest georganiseerd.
- Meneer en mevrouw Vallentak bedachten het idee.
- Zij wilden de wijkbewoners een onvergetelijke dag bezorgen.
- Alle inwoners van de Bijlmer vierden het feest mee.
- Iedereen gaf zijn burens een klein cadeautje.
- In een grote feesttent deden kinderen spelletjes.
- Sommigen schonken de buurt een prachtig lied.
- Anderen brachten hun buurtgenoten lekkere hapjes.

- b Welke buur uit jouw straat zou jij weleens beter willen leren kennen?

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
  - het onderwerp, lijdend voorwerp en meewerkend voorwerp vinden in een zin
  - het juiste getal van het onderwerp en de persoonsvorm

- 3 a Vul de juiste vorm van het werkwoord in.

- krijgen Dit tweetal in China krijgt op zijn verjaardag een stel rood beschilderde eieren.
- rijden In Suriname rijdt een groep mensen urenlang toeterend rond in bussen als je tien wordt.
- vieren In Vietnam viert niemand zijn eigen verjaardag. Alle verjaardagen worden tegelijk gevierd, op het nieuwjaarsfeest.
- worden Veel kinderen in Rusland worden aan hun oren getrokken als ze jarig zijn. Dan groei je harder, is het idee.
- eten, lachen De familie eet en lacht veel tijdens een verjaardag op de Molukken.

- b Welke gewoonte uit opdracht 3a zou jij in Nederland willen invoeren op verjaardagsfeestjes?

- 4 Wat vind jij van deze reactie? Zet een kruisje in de kolom. Zet er nog een voorbeeld bij uit je eigen omgeving.

	overgevoelig	koelbloedig	gelaten
• In een sloppenwijk in Nairobi worden mensen boos als jouw was in de weg hangt.	☐	☐	☐
• Mijn broer pakte op onze vakantie in Italië een schorpioen op en zette hem buiten de tent.	☐	☐	☐
• In Bulgarije halen mensen hun schouders op als ze met hun burens een wc moeten delen. Het is nu eenmaal zo.	☐	☐	☐
• In Nederland vinden sommige mensen het zielig als paarden in de winter buiten staan.	☐	☐	☐
• _____	☐	☐	☐
• _____			
• _____			

? Wat klopt voor jou?

- Ik vind de les moeilijk.
- Het gaat best goed!

Woordspel

1a

Begin bij START en volg de lijn tot je bij een vakje komt. Lees de tekst over de situatie. Hoort het bij ruimdenkend of hoort het bij bekrompen? Vul de letters in op de goede regel. Wat lees je?

START

Joppe speelt graag in zijn eentje. Van zijn ouders mag hij zijn hoe hij zich wezenlijk voelt.

gz

Fred mag niet met Akram omgaan, omdat die anders is. Gelaten accepteert Fred dit.

ein

Kims moeder is erg handig, desalniettemin accepteert ze het dat Kim twee linkerhanden heeft.

rd

Wilma houdt niet van sieraden, maar ze stuit op onbegrip bij haar vriendinnen.

kl

Jasmines ouders eten geen vlees, maar geven zich toch op voor de buurtbarbecue.

a

Ruby vindt iedereen die geen merkkleding draagt raar.

st

Leroy tekent vaak tijdens de les. De juf tolereert dat.

ve

Michael ontfermt zich koelbloedig over een zwerver.

am

De hele klas giert het uit als Jan een spreekbeurt over zijn cavia houdt.

gee

De klasgenoten van Frederieke plagen haar, omdat ze altijd zwarte kleren draagt.

ig

Bjarne reageert altijd overgevoelig op kritiek. Zijn klasgenoten houden daar rekening mee.

raa

EINDE

bekrompen **k l e i n g e e s t i g**

2

Hoe passen de puzzelstukjes in de puzzel? Teken de vormen in de puzzel en zet de letters op de goede plaats. Lees de zin van linksboven naar rechtsonder. Het is een gezegde dat hetzelfde betekent als 'Eigen haard is goud waard.'

zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens.

3a

Drie woorden horen bij elkaar. Trek een lijn. Ze staan op een rij: zo →, zo ↑, zo ↘ of zo ↗

slepen	vastbinden	trekken	verrijzen	zakken	ontheffen
inpakken	sjorren	losmaken	neergaan	opstaan	dalen
porren	duwen	trekken	stijgen	beseffen	zich verheffen

3b

Vergelijk met je buur. Hebben jullie dezelfde rijtjes woorden gevonden? Leg uit waarom de drie woorden bij elkaar horen.

3c

Maak een puzzel voor je buur. Bedenk drie woorden die met elkaar te maken hebben. Kies uit de woorden op deze bladzijde. Zet de drie woorden in een rij: zo →, zo ↑, zo ↘ of zo ↗. Schrijf in de andere vakjes woorden die niets met het rijtje te maken hebben. Kan je buur het goede rijtje vinden?

1 Onderstreep het gezegde. Omcirkel het voltooid deelwoord. Let op: niet in elke zin staat een voltooid deelwoord.

- De hele klas is naar het museum geweest.
- Daar hebben ze een speurtocht over de watersnoodramp gevolgd.
- Die is speciaal voor kinderen uitgezet.
- Daardoor zagen ze meer.
- Ze lazen de bijschriften beter.
- De kunstwerken werden met elkaar vergeleken.

2 Maak van de zin een zin met een voltooid deelwoord.

- Mare wint de speurtochtprijs.
Mare heeft de speurtochtprijs gewonnen.
- Ze doet erg haar best.
Ze heeft erg haar best gedaan.
- Mare komt vaker in musea.
Mare is vaker in musea gekomen.
- Ze viert er haar verjaardag.
Ze heeft er haar verjaardag gevierd.
- Ze begrijpt al veel van de Nederlandse geschiedenis.
Ze heeft al veel van de Nederlandse geschiedenis begrepen.

3 Maak van de zin in de onvoltooide tijd een zin in de voltooide tijd.

- Guus baalt.
Guus heeft gebaald.
- Hij houdt nooit van stilzitten.
Hij heeft nooit van stilzitten gehouden.
- Hij rent door de zalen.
Hij is/heeft door de zalen gerend.
- Een suppoost vangt hem op.
Een suppoost heeft hem opgevangen.

Dit ga je leren

Je leert hoe je van het hele werkwoord een voltooid deelwoord maakt.

Dit moet je weten

- Het voltooid deelwoord van de meeste zelfdeklankwerkwoorden maak je zo: ge + stam + d of t.
maken → Zijn vader heeft die kast gemaakt.
- Het voltooid deelwoord van veel andereklankwerkwoorden begint met ge- en eindigt op -en.
zingen → Hij heeft uit volle borst gezongen.
- Als een werkwoord begint met het voorvoegsel be-, ge-, ver-, ont-, her- of er-, krijgt het voltooid deelwoord geen (extra) ge-.
ontbijten → Zijn moeder heeft al ontbeten.

Dit ga je leren

Je leert hoe je het onderwerp en het werkwoordelijk gezegde in een zin kunt vinden. In het gezegde kun je de persoonsvorm van andere werkwoorden onderscheiden.

Dit moet je weten

- Alle werkwoorden die in een zin staan, vormen samen het werkwoordelijk gezegde. Een van de werkwoorden is de persoonsvorm.
- Het werkwoordelijk gezegde zegt wat er in een zin is gedaan of wordt gedaan.
- Het onderwerp vind je door te vragen: wie (of wat) + gezegde?

De takken zwiepen in de wind.

Wil je vanwege de storm blijven slapen?

Via de radio probeerde de weerman iedereen te waarschuwen.

1 Onderstreep het onderwerp en de persoonsvorm.

- Vorig jaar werden we verrast door een storm.
- De burens hadden net hun eten buiten uitgesteld.
- De barbecue stond lekker te gloeien.
- Wij hadden een zwembadje opgeblazen.
- De wind stak ineens op.
- Het zwembadje lag drie tuinen verderop.

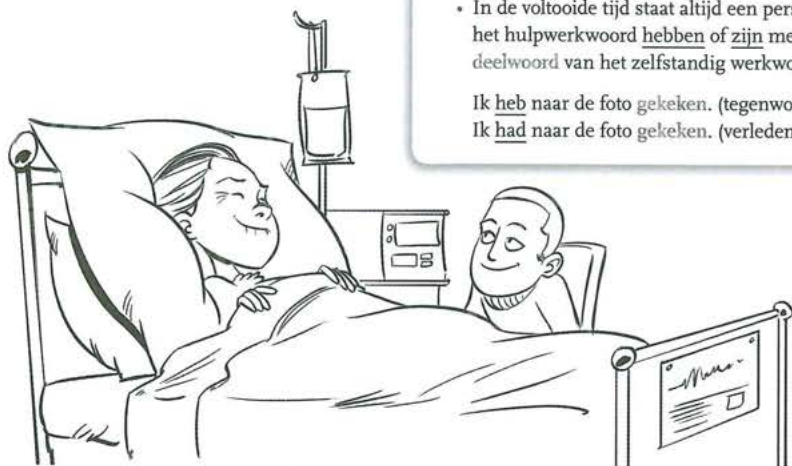
2 Onderstreep het onderwerp en het gezegde. Omcirkel de persoonsvorm.

- Donkere wolken waren aan de strakblauwe hemel verschenen.
- De zon werd ingepakt door grijze wolken met zwarte randen.
- De temperatuur leek met tien graden gedaald.
- Het tafelkleed van de burens waaide in de boom.
- Iedereen is toen vreselijk geschrokken.
- We waren allemaal verrast door de storm.
- We waren maar net op tijd binnen!
- Daarna hebben we samen naar de radio geluisterd.

1 Onderstreep het gezegde. Omcirkel de persoonsvorm.

- Mijn oma ligt in het ziekenhuis.
- Ze wordt daar goed behandeld.
- Eerst sliiep ze vooral.
- Nu herstelt ze langzaam.
- Daarom heeft ze een dikke stapel boeken bij haar bed gevraagd.
- Ze is verslaafd aan lezen.

Dit ga je leren

Je leert hoe je kunt herkennen in welke tijd een zin staat.

Dit moet je weten

We onderscheiden de onvoltooiden tijd en de voltooiden tijd.

- De onvoltooiden tijd geeft aan dat iets nog niet voltooid (afgerond) is.
- In de onvoltooiden tijd staat een persoonsvorm van het zelfstandig werkwoord.

Ik kijk naar de foto. (tegenwoordige tijd)
Ik keek naar de foto. (verleden tijd)

- De voltooiden tijd geeft aan dat iets gebeurd is en voltooid (afgerond) is.
- In de voltooiden tijd staat altijd een persoonsvorm van het hulpwerkwoord hebben of zijn met een voltooid deelwoord van het zelfstandig werkwoord.

Ik heb naar de foto gekeken. (tegenwoordige tijd)
Ik had naar de foto gekeken. (verleden tijd)

2 Onderstreep het gezegde. Kruis aan in welke tijd de zin staat.

	onvoltooiden tijd	voltooiden tijd
1 Ik <u>heb</u> mijn oma vaak <u>opgezocht</u> .	☐	☒
2 Dat vrolijkte haar <u>op</u> .	☒	☐
3 Nu <u>is</u> ze uit het ziekenhuis <u>ontslagen</u> .	☐	☒
4 Ze <u>mag</u> weer naar huis.	☒	☐
5 Ze <u>heeft</u> <u>thuishulp</u> <u>aangevraagd</u> .	☐	☒
6 Nu <u>helpen</u> wij haar met alles.	☒	☐
7 Ik <u>heb</u> de boodschappen <u>gedaan</u> .	☐	☒
8 Mijn zus <u>verzorgt</u> de katten.	☒	☐
9 Het <u>zijn</u> twee oude katten.	☒	☐
10 Mijn oma <u>heeft</u> ze altijd erg <u>verwend</u> .	☐	☒

1 Waarnaar verwijst het verwijswoord dat, die of wat? Kruis het goede antwoord aan.

- Het praatje dat de weerman hield was duidelijk.
  - de weerman
  - Het praatje
  - duidelijk
- De zon scheen uitbundig, wat wij erg fijn vonden.
  - De zon
  - wij
  - De zon scheen uitbundig
- Er is niets wat je humeur nog kon verbeteren.
  - Er is niets
  - je
  - humeur
- De kinderen die van zwemmen hielden, waren blij.
  - De kinderen
  - zwemmen
  - blij
- We aten elke dag ijs, dat we bij de ijscoman kochten.
  - de ijscoman
  - ijs
  - We aten
- Het is het prettigste wat ik meemaakte die zomer.
  - ik
  - die zomer
  - Het is het prettigste

Dit ga je leren

Je leert wanneer je de verwijswwoorden dat, die of wat gebruikt in een zin.

Dit moet je weten

Verwijswoorden verwijzen naar andere (zelfstandige naam-)woorden of naar een hele zin. Het verwijswoord verwijst meestal naar een woord dat vóór in de zin staat.

- Dat verwijst naar een het-woord. Het meisje dat ik aardig vind.
- Die verwijst naar een de-woord. De jongen die ik gisteren ontmoet heb.
- Wat gebruik je:
  - na woorden over hoeveelheid: weinig, iets, niets, alles, veel. Er is niets wat je nog kunt doen.
  - na de overtreffende trap zonder zelfstandig naamwoord. Dat is het leukste wat ik gezien heb.
  - als het verwijst naar een zin. Zijn ouders kochten een hond, wat hij erg fijn vond.

2 Welk woord past op de lege plek?

Kies uit: die dat wat

- Hier vind je alles wat je nodig hebt voor de winter.
- Het sneeuwt, wat niet iedereen leuk vindt.
- De man die het pad sneeuwvrij maakt, is er druk mee.
- Het hondje dat jankt, houdt niet van sneeuw.
- Mijn oma strooide zout, wat niets hielp.
- Uitglijden is het ergste wat haar kon overkomen.

* 1 Onderstreep het gezegde. Schrijf het hele samengestelde werkwoord onder de zin.

- Mijn zus zoekt een boek uit.
uitzoeken
- Ze leest graag voor in groep 4.
voorlezen
- Ik ga graag mee.
meegaan
- Ik loop graag hard.
hardlopen
- De kinderen kijken enthousiast toe.
toekijken
Maar lieve zus ...
- Ik trek niet die gebreide trui aan!
aantrekken

* 2 a Vul de juiste vorm van het samengestelde werkwoord in.

- oversteken Annelie steekt de straat over.
- overrijden Een auto rijdt haar bijna over.
- aankomen Gelukkig komt haar bus er net aan.
- overzien Annelie overziet alles goed _____ vanaf haar plek.
- opeten Tijdens de rit eet ze haar lunch op.

b Schrijf de werkwoorden uit opdracht 2a in de juiste rij.

scheidbaar samengesteld werkwoord	onscheidbaar samengesteld werkwoord
<u>oversteken</u>	<u>overzien</u>
<u>overrijden</u>	_____
<u>aankomen</u>	_____
<u>opeten</u>	_____

Dit ga je leren
Je leert hoe je samengestelde werkwoorden gebruikt.

Dit moet je weten
Er zijn twee soorten samengestelde werkwoorden:
• Een scheidbaar samengesteld werkwoord kan in een zin in twee delen worden gesplitst: het werkwoordsdeel en het andere deel.

samenwerken
Ze werken heel prettig samen.

• Bij een onscheidbaar samengesteld werkwoord blijven de delen altijd aan elkaar.

overzien
Ik overzie het goed.

* 1 Gaat het over een verschil of een overeenkomst? Kruis het goede antwoord aan.

- Mijn zus is langer dan ik.
 een verschil
 een overeenkomst
- Mijn moeder kan beter stofzuigen dan ik.
 een verschil
 een overeenkomst
- Mijn beste vriend is net zo oud als mijn broer.
 een verschil
 een overeenkomst
- Mijn broer doet altijd of hij slimmer is dan wij.
 een verschil
 een overeenkomst
- Mijn vader houdt meer dan ik van snelle auto's.
 een verschil
 een overeenkomst
- Onze familie is net zoals alle andere families.
 een verschil
 een overeenkomst

Dit ga je leren
Je leert wanneer je dan of als gebruikt in een zin.

Dit moet je weten
• Als je twee dingen met elkaar vergelijkt en je wilt het verschil aangeven, gebruik je de vergrotende trap met dan.

Jari is groter dan Luna.

• Als je twee dingen met elkaar vergelijkt en je wilt de overeenkomst (= er is geen verschil) aangeven, gebruik je als.
Je herkent deze zinnen vaak aan de woorden even, zo, zoveel en zelfde.

Jari zingt even mooi als Luna.

* 2 Welk woord past op de lege plek?

Kies uit: dan als

- Mijn vader wordt net zo beroemd als K. Norel.
- Alleen heeft K. Norel meer boeken geschreven dan mijn vader.
- Het eerste boek van mijn vader was geschikter voor kinderen dan voor volwassenen.
- Mijn klas vond mijn vaders boek net zo goed als andere boeken.
- Ik vond zelf Ben de Raaf beter schrijven dan mijn vader.
- Maar ik heb gezegd dat ik hem even goed vind als alle andere schrijvers.

1 Lees de zinnen. Zet een kruisje voor de lijdende zinnen.

- 1 Ik lees een boek over Pompeï.
- 2 De stad Pompeï werd bedolven door lava.
- 3 De stad lag aan de voet van een vulkaan.
- 4 Pompeï werd eeuwen later weer uitgegraven.
- 5 Je kunt huizen en straten nu weer zien.
- 6 Maar de ruïnes worden slecht onderhouden.
- 7 Je moet er dus snel bij zijn.

2 a Verander de bedrijvende zin in een lijdende zin. Het begin van de zin staat er al.

- 1 De buschauffeur brengt de passagiers.
De passagiers worden gebracht door de buschauffeur.
- 2 Een gids vangt de toeristen op.
De toeristen worden opgevangen door een gids.
- 3 Hij leidt ze rond door de ruïnes.
Ze worden door hem rondgeleid door de ruïnes.
- 4 De toeristen bekijken de mozaïeken.
De mozaïeken worden bekeken door de toeristen.

b Doe het nu helemaal zelf.

- 1 De mensen bekijken de lichamen van gips.
De lichamen van gips worden bekeken door de mensen.
- 2 Lava en as bedolven de bewoners.
De bewoners worden bedolven door lava en as.

Dit ga je leren

Je leert het verschil tussen de bedrijvende en de lijdende vorm.

Dit moet je weten

- Er zijn bedrijvende en lijdende zinnen. In een bedrijvende zin voert het onderwerp de handeling van het gezegde uit. In een lijdende zin is dit niet zo.

Bedrijvend: Ibrahim kopt de bal.

Lijdend: De bal wordt gekopt door Ibrahim.

- Je maakt van een bedrijvende zin een lijdende zin door van de persoonsvorm een **voltooid deelwoord** te maken en het hulpwerkwoord **worden** te gebruiken.

kopt → wordt gekopt

- Het lijdend voorwerp van de bedrijvende zin wordt het onderwerp in de lijdende zin.

de bal → de bal

- Het onderwerp van de bedrijvende zin komt achter **door** te staan in de lijdende zin.

Ibrahim → **door** Ibrahim

1 Kruis het goede voornaamwoord aan.

- 1 Is die computer van ...?
 jouw
 jou
- 2 Ik denk dat ... zus dezelfde heeft.
 me
 mijn
- 3 Mijn zus zit er altijd achter met ... vriend.
 haar
 ze
- 4 ... krijgen altijd ruzie achter dat ding.
 Zij
 Hun
- 5 Ik wacht mooi tot ik ... eigen computer heb.
 me
 mijn
- 6 Zullen we samen een spel doen op ... computer?
 jou
 jouw

2 Onderstreep de taalfout. Zet de juiste vorm erachter.

- 1 Ik spaar voor me nieuwe telefoon. mijn
- 2 Ik vind die van jouw zo mooi. jou
- 3 Ik vroeg aan mijn pa: 'Hoe is het met u telefoon?' uw
- 4 'Me telefoon doet het nog prima,' zei hij. Mijn
- 5 En hij zit de hele dag op ze werk te bellen. zijn
- 6 Hun zijn straks vast jaloers op de mijne. Zij

Dit ga je leren

Je leert hoe je de persoonlijke voornaamwoorden goed in een zin gebruikt.

Dit moet je weten

- Hun is een persoonlijk voornaamwoord dat nooit als **onderwerp** in een zin kan voorkomen, wel als meewerkend voorwerp of als bezittelijk voornaamwoord.

Fout: Hun hebben dat gedaan.

Goed: Zij hebben dat gedaan.

- Me, jou en u zijn persoonlijke voornaamwoorden die lijken op de bezittelijke voornaamwoorden mijn, jouw en uw.

Fout: Hij heeft me fiets gemaakt.

Goed: Hij heeft mijn fiets gemaakt.